

Henning Mankell

Honden van Riga

Uit het Zweeds vertaald

door Cora Polet

DE GEUS

Negentiende druk

Oorspronkelijke titel *Hundarne i Riga*, verschenen bij Ordfronts Förlag AB,
Stockholm

Oorspronkelijke tekst © Henning Mankell 1992

Eerste Nederlandstalige uitgave © Cora Polet en De Geus BV, Breda 1998

Deze editie © De Geus BV, Breda 2010

*Published by agreement with Ordfronts Förlag AB, Stockholm,
and Leonhardt & Hoier Literary Agency aps, Copenhagen*

Omslagontwerp Mijke Wondergem

Beeldredactie Berry van Gerwen

Omslagillustratie © Solus-Veer/Corbis

ISBN 978 90 445 1582 4

NUR 332, 305

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden
door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van De Geus BV, Postbus 1878, 4801 BV
Breda, Nederland. Telefoon: 076 522 8151. Internet: www.degeus.nl

's Ochtends even over tienem begon het te sneeuwen.

De man aan het roer in de stuurhut van de vissersboot vloekte. Hij had op de radio al gehoord dat er sneeuw op komst was, maar hij had gehoopt in de buurt van de Zweedse kust te zijn voordat het slechte weer hem genaderd was. Als hij de vorige avond bij Hiddensee geen vertraging had opgelopen, had hij Ystad al moeten zien liggen en had hij zijn koers een paar graden naar het oosten kunnen verleggen. Nu had hij nog zeven zeemijl voor de boeg en als de sneeuwjacht te hevig werd, zou hij bij moeten draaien om op beter zicht te wachten.

Hij vloekte opnieuw. Zuinigheid is een slechte raadgever, dacht hij. Ik had in de herfst moeten doen wat ik toen van plan was. Ik had een nieuwe radar moeten aanschaffen. Ik kan niet meer op mijn oude Decca vertrouwen. Ik had een van die nieuwe Amerikaanse installaties moeten kopen, maar ik was te zuinig. En ik vertrouwde de Oost-Duitsers niet. Ik had zo mijn twijfels of ze me niet zouden flessen.

Hij kon maar niet inzien dat een natie, die Oost-Duitsland heette, niet meer bestond. Dat een heel volk, het Oost-Duitse, opgehouden had te bestaan. In één nacht had de geschiedenis haar oude grenzen geslecht. Nu bestond alleen Duitsland nog maar en niemand wist hoe het zou gaan als de twee bevolkingen dagelijks met elkaar op moesten trekken. In het begin, toen de Berlijnse Muur gevallen was, had hij zich zorgen gemaakt. Betekende deze ingrijpende verandering dat er van het ene moment op het andere geen bestaansreden meer zou zijn voor waar hij zich mee bezighield? Maar zijn Oost-Duitse partner had hem gerustgesteld. Binnen afzienbare tijd zou er niets veranderen. Misschien zou zelfs blijken dat wat er nu plaatsvond nieuwe mogelijkheden bood.

De sneeuw werd dichter en de wind draaide naar zuidzuidwest. Hij stak een sigaret op en schonk koffie in een kroes die in een

speciale houder naast het kompas stak. De warmte in de stuurhut deed hem zweten. De lucht van dieselolie prikkelde zijn neus. Hij wierp een blik in de machinekamer. In de smalle kooi zag hij een van de voeten van Jakobson. Diens grote teen stak door een gat in zijn geitenharen sok. Het kan geen kwaad dat hij slaapt, dacht hij. Als we bij moeten draaien, moet hij de wacht overnemen, terwijl ik een paar uur ga rusten. Hij dronk van zijn lauwe koffie en moest opnieuw aan de vorige avond denken. Meer dan vijf uur hadden ze in het vervallen haventje aan de westkant van Hiddensee liggen wachten voordat de rammelende vrachtwagen in het donker opdook om de goederen op te halen. Weber had beweerd dat de vertraging te wijten was aan het feit dat de vrachtwagen pech had gehad. Dat kon zijn. De vrachtwagen was een oud, omgebouwd Russisch militair voertuig en hij had zich er vaak genoeg over verbaasd dat de wagen het nog deed. Maar ook Weber wantrouwde hij. Weber mocht hem dan nooit bedrogen hebben, hij had eens en voor al besloten hem te wantrouwen. Tenslotte vervoerde hij op iedere reis een zeer kostbare lading naar de Oost-Duitsers.

Tussen de twintig en dertig computers met randapparatuur, een honderdtal mobiele telefoons en een even groot aantal stereoboxen voor auto's. Dat betekende dat hij iedere reis verantwoordelijk was voor een bedrag dat in de honderdduizenden liep. Als hij gepakt werd, kon hij zich niet onder een fikse straf uitkletsen. En hij hoefde evenmin op hulp van Weber te rekenen. In de wereld waarin hij verkeerde was het ieder voor zich.

Hij controleerde de koers op het kompas en stuurde twee graden noordelijker. De log toonde aan dat hij constant acht knopen voer. Het was nu nog ruim zes en een halve zeemijl voor hij de Zweedse kust in zicht zou krijgen en de koers naar Brantevik moest verleggen. Nog zag hij de grijsblauwe golven, maar de sneeuw leek voortdurend dichtter te worden.

Nog vijf reizen, dacht hij. Dan heb ik het gehad. Dan heb ik geld genoeg en kan ik gaan waar ik wil. Hij stak weer een sigaret op en glimlachte bij die gedachte. Binnenkort zou hij zijn doel bereikt hebben. Binnenkort zou hij alles achter zich kunnen laten

en zich op de lange reis naar Porto Santos begeven, waar hij zijn eigen bar zou openen. Binnenkort zou hij geen kou meer hoeven lijden in de lekkende, tochtige stuurhut, terwijl Jakobson beneden in de kooi in de smerige machinekamer lag te snurken. Wat zijn nieuwe leven zou brengen wist hij niet precies, maar hij verlangde er wel naar.

Plotseling hield het op met sneeuwen, even snel als het begonnen was. Eerst durfde hij zijn geluk niet te geloven, maar toen zag hij dat de sneeuwvlokken niet langer voor zijn ogen dwarrelde. Misschien haal ik het toch nog, dacht hij. Misschien trekt het slechte weer zuidelijker weg in de richting van Denemarken.

Hij schonk nog wat koffie in en begon voor zich uit te fluiten. Aan een wand in de stuurhut hing een tas met geld. Weer dertigduizend kronen dicht bij Porto Santos, het kleine eiland voor Madeira: het onbekende paradijs dat wachtte...

Hij wilde juist een slok van zijn lauwe koffie nemen, toen hij het rubbervlot zag. Als het niet zo plotseling opgehouden had met sneeuwen zou hij het nooit gezien hebben. Maar nu deinde het slechts vijftig meter van bakboord op de golven. Het was een rood reddingsvlot. Hij veegde met de mouw van zijn jack de wasem van de ruit en kneep zijn ogen samen om het vlot te fixeren. Het is leeg, dacht hij. Het is van een schip gevallen.

Hij draaide aan het stuurwiel en minderde vaart. Jakobson werd met een schok wakker door het veranderde geluid van de dieselmotor. Hij stak zijn ongeschoren hoofd uit de machinekamer.

‘Zijn we er?’ vroeg hij.

‘Er drijft een vlot aan bakboord’, zei de man aan het stuur, die Holmgren heette. ‘We zouden het binnen kunnen halen. Het brengt het nodige op. Ik pak de bootshaak, neem jij het stuur even over.’

Jakobson nam het stuur over, terwijl Holmgren zijn muts over zijn oren trok en naar buiten ging. De wind sneed hem in het gezicht, hij hield zich aan de verschansing vast om zich tegen de golfslag teweer te stellen. Het vlot kwam langzaam dichterbij. Hij maakte de bootshaak los, die tussen het dak van de stuurhut en de

winch vastzat. Zijn vingers werden stijf toen hij aan de bevroren knopen rukte en trok. Eindelijk had hij de bootshaak los en draaide hij zich om.

Hij schrok. Het vlot lag nu nog maar op enkele meters van de schroef van de vissersboot en hij besepte dat zijn conclusie fout was geweest. Het vlot was niet leeg. Er lagen twee mensen in. Dode mensen. Vanuit de stuurhut brulde Jakobson iets wat hij niet verstond. Jakobson had ook gezien wat er in het vlot lag.

Het was niet de eerste keer dat Holmgren doden zag. Op een keer, toen hij jong was en zijn dienstplicht vervulde, was er tijdens een manoeuvre een stuk artillerie geëxplodeerd en vier van zijn kameraden waren in stukken gereten. Later, tijdens zijn vele jaren als beroepsvisser, had hij opnieuw dode mensen gezien, die op een kust waren aangespoeld of in het water hadden gelegen.

Er lagen twee mannen in het vlot. Holmgren zag meteen dat ze vreemd gekleed waren. Het waren geen vissers of zeelieden. Ze droegen een net kostuum en beiden hadden een stropdas om. Ze omarmden elkaar alsof ze geprobeerd hadden elkaar tegen het onvermijdelijke in bescherming te nemen. Hij probeerde zich voor te stellen wat er gebeurd was. Wie konden het zijn? Op dat moment kwam Jakobson de stuurhut uit en ging naast hem staan.

‘Verdomme’, zei hij. ‘Godverdomme. Wat moeten we nou doen?’

Holmgren dacht snel na.

‘Niets’, antwoordde hij. ‘Als we ze aan boord nemen moeten we een heleboel lastige vragen beantwoorden. We hebben ze domweg niet gezien. Het sneeuwt toch.’

‘Laten we ze gewoon drijven?’ vroeg Jakobson.

‘Ja’, antwoordde Holmgren. ‘Ze zijn dood. We kunnen toch niets meer doen. En ik heb geen zin om te zeggen waar we met deze boot geweest zijn. Jij wel soms?’

Jakobson schudde aarzelend zijn hoofd. Zwijgend keken ze naar de dode mannen. Ze waren nog jong, nauwelijks dertig. Hun gezichten waren wit en verstijfd en Holmgren merkte dat hij rilde.

‘Wat vreemd dat er geen naam op het vlot staat’, zei Jakobson. ‘Van welk schip zou het zijn?’

Holmgren pakte de bootshaak en manoeuvreerde het vlot zo dat ze het van alle kanten konden bekijken. Jakobson had gelijk, er stond geen naam op.

‘Wat kan er in godsnaam gebeurd zijn?’ mompelde hij. ‘Wie zijn ze? Hoelang drijven ze al rond? Met een kostuum aan en een stropdas om?’

‘Hoe ver is het naar Ystad?’ vroeg Jakobson.

‘Ruim zes zeemijl.’

‘We zouden ze mee kunnen slepen tot een stukje dichterbij de kust’, zei Jakobson. ‘Dan drijven ze aan land op een plek waar ze gevonden zullen worden.’

Holmgren dacht opnieuw na. Hij kon niet ontkennen dat het hem tegen de borst stuitte hen hier zo achter te laten. Maar tegelijk was het een risico om het vlot op sleeptouw te nemen. Ze konden gezien worden door een veerboot of een vrachtschip.

Hij woog de voors en tegens af.

Toen nam hij haastig een besluit. Hij maakte een vanglijn los, boog zich over de verschansing en bond de lijn aan het vlot. Jakobson verlegde hun koers naar Ystad en Holmgren trok de lijn strak toen het vlot op een afstand van tien meter achter de vissersboot lag en niet meer in de golfslag van de schroef op en neer stuiterde.

Toen ze de Zweedse kust in zicht kregen sneed Holmgren de vanglijn door. Het vlot met de dode mannen verdween snel in de verte. Jakobson verlegde de koers weer naar het oosten en een paar uur later liepen ze de haven van Brantevik binnen. Jakobson kreeg zijn vijf briefjes van duizend kronen, stapte in zijn Volvo en reed naar zijn huis in Svarte. Holmgren sloot de stuurhut af en trok het dekzeil over het luik van de laadruimte. De haven lag er verlaten bij en hij werkte langzaam en systematisch bij het controleren van de trossen. Daarna pakte hij zijn tas met geld en liep naar zijn oude Ford, die met tegenzin startte.

Normaal zou hij nu weggedroomd zijn naar Porto Santos, maar nu bleef het rode reddingsvlot almaar voor zijn ogen dobberen.

Hij probeerde uit te rekenen waar het aan land zou kunnen drijven. De zeestromingen waren grillig en veranderden constant. De wind was veranderlijk en woei uit wisselende richtingen.

Hij kwam tot de conclusie dat het vlot eigenlijk overal langs de kust aan kon spoelen. Toch had hij zo'n idee dat het in de buurt van Ystad zou zijn. Als het tenminste niet eerder door de bemanning of de passagiers van een van de vele veerboten uit Polen gezien was. Hij wist het niet, hij kon er alleen maar naar raden.

Het was al gaan schemeren toen hij Ystad binnenreed. Hij moest wachten voor het rode stoplicht op de hoek bij hotel Continental.

Twee mannen, gekleed in kostuum en stropdas, dacht hij. In een reddingsvlot? Er klopte iets niet. Hij had iets gezien, maar er verder niet over nagedacht. Juist toen het licht op groen sprong, wist hij wat het was. De twee dode mannen waren niet in het vlot beland na een ongeluk op zee. Ze waren al dood geweest toen ze erin gelegd werden. Hij kon het niet bewijzen, had er eigenlijk geen argumenten voor. Toch wist hij het. De twee mannen waren dood in het vlot gelegd.

In een opwelling nam hij een besluit. Hij sloeg rechtsaf en stopte bij de telefooncellen tegenover de boekhandel op het plein.

Hij dacht goed na wat hij zou zeggen. Daarna draaide hij het alarmnummer en vroeg naar de politie. Toen er opgenomen werd zag hij door het vuile raam van de telefooncel dat het opnieuw was gaan sneeuwen.

Het was 12 februari 1991.

Hoofdinspecteur Kurt Wallander van de recherche zat in zijn kamer op het politiebureau van Ystad en geeuwde. Hij geeuwde zo krachtig dat hij plotseling kramp kreeg in een spier onder zijn kin. Het deed ontzettend pijn. Om de knoop in de spier te laten verdwijnen sloeg hij met de knokkels van zijn rechterhand tegen de onderkant van zijn kin. Op dat moment kwam Martinson, een van de jongere agenten uit het district Ystad, de kamer binnen. Hij bleef verbluft in de deuropening staan. Kurt Wallander ging door met het bewerken van de spier tot de pijn verdwenen was. Martinson draaide zich om om weer weg te gaan.

‘Kom binnen’, zei Wallander. ‘Heb je wel eens zo krachtig gegeeuwd dat er een knoop onder je kin ontstond?’

Martinson schudde zijn hoofd.

‘Nee’, zei hij. ‘Ik moet bekennen dat ik me afvroeg wat je aan het doen was.’

‘Nu weet je het’, zei Wallander. ‘Wat is er?’

Martinson ging zitten en trok een gezicht. Hij had een blocnote in zijn hand.

‘We hebben een paar minuten geleden een raar telefoontje binnengekregen’, begon hij. ‘Daar wou ik het met je over hebben.’

‘We krijgen iedere dag rare telefoontjes binnen’, antwoordde Wallander.

‘Ik weet niet wat ik ervan moet denken’, ging Martinson verder. ‘Het kwam uit een telefooncel. Een man beweerde dat er binnenkort hier op de kust een vlot aan land zal drijven met twee dode mannen erin. Hij zei zijn naam niet, ook niet wie de doden waren of waarom ze dood zijn. Daarna hing hij op.’

Wallander keek verbaasd naar Martinson.

‘Is dat alle informatie die je hebt?’ vroeg hij. ‘Wie heeft dat gesprek aangenomen?’

‘Ik’, zei Martinson. ‘Hij zei precies wat ik je nu vertel. Ik had de indruk dat hij de waarheid sprak.’

‘De waarheid?’

‘Je krijgt in de loop der tijd een zekere ervaring’, zei Martinson aarzelend. ‘Soms hoor je meteen dat het flauwekul is. Maar degene die belde klonk heel stellig.’

‘Twee dode mannen in een reddingsvlot? Dat hier ergens op de kust aan land zou drijven?’

Martinson knikte.

Wallander onderdrukte een nieuwe geeuw en leunde achterover in zijn stoel.

‘Is er iets bekend van een ongeluk op zee?’ vroeg hij.

‘Nee, niets’, antwoordde Martinson.

‘Waarschuw de andere kustdistricten’, zei Wallander. ‘Praat met de reddingsbrigade van de kustwacht. We kunnen op een anoniem telefoontje alleen geen onderzoek instellen. We moeten afwachten.’

Martinson knikte en stond op.

‘Ik ben het met je eens’, zei Martinson. ‘We moeten afwachten.’

‘Het zou wel eens een afschuwelijke nacht kunnen worden’, zei Wallander en knikte naar het raam. ‘Al die sneeuw.’

‘Ik ga in ieder geval nu naar huis’, zei Martinson en keek op zijn horloge. ‘Sneeuw of geen sneeuw.’

Martinson ging weg en Kurt Wallander rekte zich uit in zijn stoel. Hij voelde hoe moe hij was. Twee nachten achtereen was hij uit zijn slaap gehaald, omdat ze uit hadden moeten rukken voor dingen die niet tot de volgende ochtend konden wachten. Eerst had hij de jacht op een vermoedelijke verkrachter geleid, die zich in een verlaten zomerhuisje in Sandskogen had verschanst. Omdat de man onder de drugs zat en ze vermoedden dat hij gewapend was, hadden ze met ingrijpen gewacht tot vijf uur ’s ochtends. Toen had hij zich vrijwillig overgegeven. De nacht daarop was Wallander uit zijn slaap gehaald in verband met een doodslag in het centrum van de stad. Een verjaardagsfeestje was uit de hand gelopen en het slot van het liedje was geweest dat het feestvarken, een man van in de veertig, met een voorsnijmes precies in zijn slaap was gestoken.

Wallander stond op en trok zijn dikke jack aan. Nu moet ik